

Regeringen

2013-10-14
1 (34)
Dnr 01-2013:255

Redovisning av uppdrag att föreslå förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet

Dnr U2013/1377/GV

Härmed redovisas uppdraget om förslag till förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet givet i särskild ordning för budgetåret 2013. Uppdraget ska redovisas till regeringen den 15 oktober 2013.

Sammanfattning

Skolverket har av regeringen fått i uppdrag (U2013/1377/GV)¹ att föreslå förändringar av vård- och omsorgsprogrammet inom gymnasieskolan. Skolverket ska lämna förslag om en särskild inriktning inom programmet som ger behörighet till högskolestudier för de elever som vill utbilda sig till exempel till sjuksköterskor. I uppdraget ingår också att överväga om det är lämpligt att möjliggöra en särskild examen för undersköterskor inom ramen för yrkesexamen på vård- och omsorgsprogrammet. Förslagen ska syfta till att både underlätta för de elever som avser att studera vidare till exempel till sjuksköterska och att öka intresset för programmet.

Skolverket ska föreslå namn, innehåll och utformning när det gäller två inriktningar inom vård- och omsorgsprogrammet. En av inriktningarna ska ge behörighet enligt områdesbehörighet A14 enligt Högskoleverkets föreskrifter (HSVFS 2007:8) om områdesbehörigheter. Den andra inriktningen ska syfta till att eleven etableras på arbetsmarknaden efter erhållen yrkesexamen. Om det finns särskilda skäl får verket föreslå ytterligare en eller flera inriktningar. Vid utformningen av förslagen ska Skolverket beakta skolornas möjligheter att få ett rimligt elevunderlag till respektive inriktning.²

De förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet som Skolverket föreslår utgår från två tänkta huvudvägar, en mot högskolan och en mot etablering på arbetsmarknaden med fyra inriktningar. Förslaget innebär möjligheter för eleverna att kombinera de två huvudvägarna, vilket ger kompetenser och kunskaper för såväl högskolestudier och studier vid yrkeshögskola som för arbete inom vård och omsorg.

¹ Se bilaga *Uppdrag att föreslå förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet* (U2013/1377/GV)

² ibid

Skolverket föreslår fem inriktningar, varav en inriktning ska ge behörighet enligt områdesbehörighet A14 enligt Högskoleverkets föreskrifter (HSVFS 2007:8)³ och fyra inriktningar som ska syfta till att eleven etableras på arbetsmarknaden efter erhållen yrkesexamen. Namnen på inriktningarna föreslås vara *högskola, funktionsbinder, hälso- och sjukvård, psykiatri samt äldreomsorg*.

Skälen till att förslaget innehåller fler inriktningar än två är att tydliggöra olika verksamhetsområden inom vård och omsorg för att eleverna tidigt ska få insikt i vad utbildningen leder till. Flera inriktningar än en mot arbetsmarknaden ökar också möjligheten för huvudmän och skolor att flexibelt utforma utbildningen så att den anpassas till regionala och lokala behov. Eleverna ges även möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper inom olika verksamhetsområden och därmed öka chanserna till anställning. Skolverket ser en risk i att endast erbjuda två inriktningar – nämligen att huvuddelen av eleverna skulle välja inriktningen mot högskola, vilket då skulle få till följd att skolorna får svårigheter att rekrytera till inriktningen mot etablering på arbetsmarknaden. Med endast en inriktning mot arbetsmarknaden finns även en risk att denna blir för snäv för att rymma de kunskaper och kompetenser som behövs för anställning inom de olika verksamhetsområdena inom vård och omsorg.

Skolverkets undersökning av lämpligheten i att möjliggöra en undersköterskeexamen har visat att detta inte är lämpligt. Arbetsuppgifter och arbetsplatser varierar stort inom vård och omsorg och Skolverket har funnit att tendensen idag är att branscher och kommuner inte är eniga om gemensamma titlar för olika områden och därmed också ställer olika krav på utbildning. Det finns verksamheter där benämningen undersköterska inte är gångbar, till exempel inom funktionshindersområdet.

Regeringen har flera syften med uppdraget. Förändringarna ska underlätta för de elever som avser att studera vidare till exempelvis sjuksköterska samt öka intresset för programmet. Regeringen menar också att det finns en ökande efterfrågan på utbildade personer inom vård och omsorg.

Skolverket anser att den föreslagna inriktningen mot högskola kommer att tydliggöra möjligheten för eleverna inom vård- och omsorgsprogrammet att få högskolebehörighet, bland annat för sjuksköterskeutbildningen, inom vård- och omsorgsprogrammet. Eleverna ges också möjlighet att skaffa sig kunskaper och kompetenser som behövs för att etablera sig på arbetsmarknaden. De fyra föreslagna inriktningarna mot etablering på arbetsmarknaden ger motsvarande möjlighet; att få kunskaper och kompetens för att etablera sig på arbetsmarknaden samtidigt med grundläggande och särskild behörighet till högskola. Elever som inte väljer kurser för behörighet till högskolan ges möjlighet att fördjupa eller bredda sina kunskaper och kompetenser för arbetsmarknaden. Inriktningarna tydliggör dessutom vägen och kompetenser för vidare studier inom yrkeshögskolan.

³ Högskoleverkets föreskrifter (HSVFS 2007:8) om områdesbehörigheter

Det finns enligt Skolverket många faktorer som påverkar ungdomars intresse för utbildning. För att öka elevens intresse för vård- och omsorgsprogrammet behövs framför allt tydlig information om utbildningen och vad den leder till. Men det behöver vidtas åtgärder även inom andra områden som till exempel marknadsföring av yrken inom vård och omsorgsområdet.

Förslagen kommer inte att innebära några konsekvenser för den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial nivå eftersom vuxenutbildningen är kursutformad och samtliga kurser inom vård- och omsorgsprogrammet kommer att finnas kvar.

Anna Ekström
Generaldirektör

Irene Sehlin
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har Camilla Thinsz Fjellström, Jonas Nordström, Annette Lilliestierna och Kjell Hedwall i Skolverkets ledningsgrupp deltagit.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
1. Bakgrund.....	6
1.2 Utbildning inom vård och omsorg.....	7
1.3 Statistik över vård- och omsorgsutbildningar på gymnasial nivå.....	8
2. Skolverkets förslag till förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet.....	10
2.1 Fem inriktningar inom vård- och omsorgsprogrammet.....	10
2.2 Skälen till förslag på inriktningar.....	16
2.3 Programgemensamma ämnen och kurser.....	19
2.4 Skälen till förslag på programgemensamma ämnen och kurser.....	20
2.5 Programfördjupning.....	22
2.6 Yrkesutgångar.....	22
2.7 Programstruktur.....	22
2.8 Huvudtankar i Skolverkets förslag till fem inriktningar.....	23
2.9 Sammanfattning av synpunkter på Skolverkets förslag till förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet.....	24
3. Undersköterskeexamen.....	28
3.1 Det är inte lämpligt att möjliggöra en examen för undersköterskor.....	28
3.2 Skälen till förslaget.....	28
4. Författningsförslag.....	31
5. Konsekvensutredning.....	32
5.1 Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå.....	32
5.2 Alternativa lösningar.....	32
5.3 Effekter om inga förändringar kommer till stånd inom vård- och omsorgsprogrammet.....	32
5.4 Uppgifter om vilka som berörs av förändringarna.....	32
5.5 Uppgifter om kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen.....	33
5.6 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.....	33
5.7 Bedömning av om särskilda skäl behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser.....	33
5.8 Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen.....	33
5.9 Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.....	33
5.10 Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen.....	33
5.11 Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen.....	33

5.12 Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen	33
5.13 Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning.....	33
5.14 Konsekvenser för kommunal vuxenutbildning.....	34
5.15 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen	34

Bilagor

1. Uppdrag
2. Genomförande av uppdraget
3. Examensmål för nuvarande vård- och omsorgsprogrammet
4. Programstruktur för nuvarande vård- och omsorgsprogrammet
5. Programblad för vård- och omsorgsprogrammet

1. Bakgrund

Skolverket har av regeringen fått i uppdrag att föreslå förändringar inom gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram. Skolverket ska föreslå namn, innehåll och utformning när det gäller två inriktningar inom vård- och omsorgsprogrammet. En av inriktningarna ska ge behörighet för området A14 enligt Högskoleverkets föreskrifter (HSVFS 2007:8) om områdesbehörigheter. Den andra inriktningen ska syfta till att eleven etableras på arbetsmarknaden efter erhållen yrkesexamen. Om det finns särskilda skäl får verket föreslå ytterligare en eller flera inriktningar. Vid utformningen av förslagen ska Skolverket beakta skolornas möjligheter att få ett rimligt elevunderlag till respektive inriktning. I uppdraget ingår också att överväga om det är lämpligt att möjliggöra en särskild examen för undersköterskor inom ramen för yrkesexamen på vård- och omsorgsprogrammet. Förslagen ska syfta till att både underlätta för de elever som avser att studera vidare till exempelvis sjuksköterska och öka intresset för programmet.

Regeringens motiv till uppdraget¹

Efterfrågan på utbildad arbetskraft inom vård och omsorg beräknas öka kraftigt fram till 2030. Med nuvarande utbildningsdimensionering, och om ungdomars studieval inte ändras, kommer bristen enligt Statistiska centralbyrån att bli mycket omfattande på sikt: sammanlagt 150 000 utbildade kommer att saknas inom vården och omsorgen 2030. Framför allt gäller detta gymnasialt omvårdnadsutbildade, men det kommer även att bli brist på sjuksköterskor. Vidare kommer vård- och omsorgsutbildad personal att behöva ha goda kunskaper inom områden som aktualiseras med anledning av den demografiska utvecklingen.

Regeringen har i de två senaste budgetpropositionerna uppmärksammat behovet av högskoleutbildad arbetskraft inom hälso- och sjukvården (prop. 2011/12:1 och prop. 2012/13:1). I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1) föreslås en utökning av nybörjarplatserna när det gäller bl.a. sjuksköterskeutbildningarna. Vidare anges att regeringen överväger att i kommande budgetpropositioner återkomma om en fortsatt volymökning av sjuksköterskeutbildningen.

Regeringen anser emellertid att åtgärder behöver vidtas även i anslutning till vård- och omsorgsprogrammet, bl.a. eftersom allt färre söker sig till vård- och omsorgsutbildningen jämfört med tidigare. Skolverkets elevstatistik visar även att flertalet av eleverna på programmet går vidare till högskolestudier – inom främst ämnesområdet vård och omsorg – efter fullföljd utbildning i gymnasieskolan (tre år).

Även om det i dagsläget finns möjlighet att inom programfördjupningen i kombination med det individuella valet välja kurser som ger behörighet för högskolestudier till sjuksköterska, anser regeringen att en särskild inriktning som ger behörighet till högskolan skulle kunna bidra till en ökad tydlighet för de elever som avser att studera vidare till exempelvis sjuksköterska. Dessa elever skulle därigenom kunna få dels den särskilda högskolebehörigheten (A14), dels sådan relevant yrkeskunskap som bara vård- och omsorgsprogrammet kan ge.¹

Prop. 2012/13:1. Utgiftsområde 16 kap 4,6,4 Platser i högre utbildning. S 86-87.

1.2 Utbildning inom vård och omsorg

Vård- och omsorgsutbildningar finns på olika nivåer, inom gymnasieskolan, kommunala vuxenutbildningen, yrkeshögskolan, högskola och universitet samt inom kommun eller enskilda utbildningsanordnare.

1.2.1 Vård- och omsorgsprogrammet inom gymnasieskolan

Gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram riktar sig till elever som vill arbeta inom funktionshindersområdet, hälso- och sjukvård, psykiatri och äldreomsorg. Programmet har i Gy 2011 till skillnad från övriga gymnasieprogram idag inga inriktningar och programmet har en mer omfattande programgemensam kärna i förhållande till andra yrkesprogram. Den omfattar 1100 gymnasiepoäng och syftar till att ge en bred generell kompetens för programmets olika yrkesområden. Specialisering mot olika yrkesområden görs inom programfördjupningen som omfattar 500 gymnasiepoäng. Här kan huvudmannen lokalt anpassa utbildningen och möta arbetsmarknadens behov och elevernas val. Inom programmets 2500 gymnasiepoäng är det möjligt för eleverna att välja kurser som ger grundläggande behörighet för högskolestudier men också särskild behörighet för områdena A5, A14 och A15 vilket bland annat ger behörighet för sjuksköterske-, arbetsterapeut- och socio-nomutbildningen.⁴ Kurser som motsvarar den särskilda behörigheten finns till viss del inlagda bland de programgemensamma kurserna och resterande finns att välja inom programfördjupningen.

1.2.2 Vård- och omsorgsutbildning inom kommunal vuxenutbildning

Vård- och omsorgsutbildning inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå utgår från samma ämnesplaner som används i gymnasieskolan. Skillnaden är att vuxenutbildningen är kursutformad och inte styrs av program som gymnasieskolan. Många elever inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå väljer kurser som leder till en vård- och omsorgsutbildning och därmed en väg till arbetslivet. Kommuner, landsting och privata vårdföretag ställer olika krav på kunskaper och kompetens för att anställa och när så behövs finns möjligheten för vuxna att ta en yrkesexamen inom vård- och omsorgsprogrammet.

1.2.3 Eftergymnasiala studier

Efter vård- och omsorgsutbildning på gymnasial nivå finns möjlighet till längre eller kortare utbildningar som anordnas av yrkeshögskolan, högskolor och universitet.

Inom yrkeshögskolans utbildningsområde, hälso- och sjukvård samt socialt arbete, finns ett flertal vård- och omsorgsutbildningar till exempel till specialistundersköterska inom operation, anestesi och intensivvård, tandsköterska, skötare inom psykiatrisk vård och omsorg och specialistutbildad undersköterska inom demens och äldrepsykiatri. Vid antagning till dessa utbildningar ger godkänd utbildning från

⁴ Högskoleverkets föreskrifter (HSVFS 2007:8) om områdesbehörigheter

gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram, eller motsvarande inom kommunal vuxenutbildning, meritpoäng.⁵

Inom högskola och universitet finns ett flertal utbildningar inom vård och omsorg, till exempel sjuksköterske-, sjukgymnast- och socionomutbildning. Dessutom anordnar olika högskolor fristående kurser och uppdragsutbildningar som är inriktade mot olika områden inom vård och omsorg, till exempel stöd, service och omsorg till personer med funktionsnedsättningar. Vid antagning till högskolan ges inga meritpoäng för yrkesexamen inom vård- och omsorgsprogrammet.⁶

1.3 Statistik över vård- och omsorgsutbildningar på gymnasial nivå

Gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram, Gy 2011, har pågått sedan den 1 juli 2011 och inga elever har ännu slutfört gymnasieutbildningen. Det är därför för tidigt att mäta effekterna av programmets struktur som bygger på en omfattande generell kompetens som är gemensam för alla och som saknar inriktningar och därmed nationellt fastställda specialiseringar. Det finns inte heller någon tillgänglig information om vilka yrkesutgångar huvudmän och skolor hittills erbjudit eller vilka fördjupningskurser och kombinationer eleverna valt. Eftersom det återstår ett år av de första elevernas utbildning saknas också tillräcklig erfarenhet från elevernas arbetsförlagda del av utbildningen och eleverna har ännu inte genomfört gymnasiearbete inom vald yrkesutgång. Statistik saknas också om hur många elever som läst kurser motsvarande grundläggande eller särskild högskolebehörighet. Detsamma gäller för vård- och omsorgsutbildning inom vuxenutbildningen som endast pågått sedan den 1 juli 2012. De första eleverna från vård- och omsorgsprogrammet examineras våren 2014 och alltför få elever inom vuxenutbildningen har genomfört sin vård- och omsorgsutbildning våren 2013. Skolverket har därför inte kunnat ta hänsyn till eventuella effekter och resultat från vård- och omsorgsutbildningen i arbetet med detta uppdrag.

Statistik från våren 2012 visar att knappt 5 000 elever genomförde gymnasieskolans omvårdnadsprogram medan det uppskattningsvis var ca 16 000 vuxna som genomförde en omvårdnadsutbildning.⁷

1.3.1 Vård- och omsorgsprogrammet inom gymnasieskolan

Skolverkets statistik från gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram omfattar årskurs 1 och 2 och beskriver antalet elever, fördelning av kön och huvudman, ele-

⁵ <https://www.yrkeshogskolan.se/Utbildningar/Halso--och-sjukvard-samt-socialt-arbete> (2013-06-10)

⁷ Skolverkets statistik visar antalet vuxna per kurs och uppskattningen baseras på en bedömning av några av de vanligast förekommande kurserna inom omvårdnadsutbildningar.

vernas bakgrund samt andelen vård- och omsorgsprogram i förhållande till andra gymnasieprogram.⁸

Vård- och omsorgsprogrammets elevantal minskade läsåret 2011/12 med 30 procent jämfört med det tidigare omvårdnadsprogrammet. Därefter har antalet elever legat på ungefär samma nivå, vilket innebär att drygt 3 000 elever årligen antas till programmet. Nuvarande utbildningsdimensionering och ungdomars studieval motsvarar inte efterfrågan av arbetskraft inom vård och omsorg i framtiden. Andelen elever på vård- och omsorgsprogrammet, i förhållande till övriga gymnasieprogram, varierar också stort mellan kommunerna och statistiken visar att det övervägande är kvinnor inom programmet.⁹

1.3.2 Vård- och omsorgsutbildning inom kommunal vuxenutbildning

Statistik från kommunal vuxenutbildning finns endast i mycket begränsad omfattning eftersom utbildningen endast varit igång sedan den 1 juli 2012. Antalet elever har varierat stort över tid till följd av olika statliga satsningar som kunskapslyftet och den pågående satsningen av yrkesvux.¹⁰

Eleverna inom kommunal vuxenutbildning har mycket varierande utbildningsbakgrund. Kurser inom vård och omsorg är det mest omfattande utbildningsområdet inom yrkesvux. Yrkesutbildningen inom området är därmed ett viktigt komplement till gymnasieskolan när det gäller kompetensförsörjningen.¹¹

Under läsåret 2012/13 visar Skolverkets statistik att kursen vård- och omsorgsarbete 1 hade drygt 7 000 deltagare. Skolverket har hittills inga uppgifter om utfärdande av gymnasieexamen inom kommunal vuxenutbildning.¹²

Under våren 2013 samlade Skolverket in uppgifter från samtliga kommuner i Sverige. Den totala uppskattningen var att drygt 4 300 personer står i kö till utbildning inom vård och omsorg i landet.¹³

⁸ Skolverkets statistik 2013-06-01

⁹ Se bilaga Programblad *Vård- och omsorgsprogrammet 2012*

¹⁰ Skolverket. Elever och studieresultat i komvux 2012

¹¹ Redovisning av regeringsuppdrag om insatser inom yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning och lärlingsutbildning för vuxna m m. (U2012/3984/GV)

¹² Inkomna uppgifter från kommuner

¹³ ibid

2. Skolverkets förslag till förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet

Skolverkets förslag innebär att sammanlagt fem inriktningar inrättas på vård- och omsorgsprogrammet. Föreslagna förändringar påverkar programstrukturen för programmet. Omfattningen av programgemensamma kurser minskas något, fem inriktningar inrättas och programfördjupningen blir något mindre.

De förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet som Skolverket föreslår utgår från två tänkta huvudvägar; en mot högskolan och en mot etablering på arbetsmarknaden. Huvudvägen mot arbetsmarknaden är indelad i fyra inriktningar mot olika verksamhetsområden. I Skolverkets förslag finns möjlighet att kombinera de två huvudvägarna och därmed har eleverna möjlighet att skaffa sig såväl högskolebehörighet som möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Eleverna kan välja inriktningen som ger behörighet för högskolestudier och kombinera den med kurser ur fördjupningen som motsvarar innehållet i en av inriktningarna som ger yrkeskompetens för arbete inom valt verksamhetsområde. Andra möjligheter är att välja en utbildningsväg som innebär en fördjupning inom valt verksamhetsområde eller breddning för fler verksamhetsområden. Förslaget innebär en bibehållen möjlighet till flexibilitet inom programmet och ger skolorna och huvudmännen möjlighet att lokalt anpassa programmet.

2.1 Fem inriktningar inom vård- och omsorgsprogrammet

Regeringen gav Skolverket i uppdrag att ta fram förslag till två inriktningar och om det fanns särskilda skäl kunde Skolverket föreslå ytterligare en eller flera inriktningar. Skolverket har funnit att det finns skäl (se avsnittet om skälen till förslaget) att föreslå flera inriktningar och föreslår därför fem inriktningar varav en mot vidare studier på högskola och fyra mot etablering på arbetsmarknaden. Den högskoleförberedande inriktningen ger behörighet enligt områdesbehörighet A14¹⁴ enligt Högskoleverkets föreskrifter (HSVFS 2007:8). Inriktningarna mot arbetsmarknaden bygger på behovet av kunskaper och kompetens inom de olika verksamhetsområdena inom vård och omsorg och ska leda till att eleverna etableras på arbetsmarknaden efter erhållen yrkesexamen. Namnen på inriktningarna föreslås vara

- högskola,
- funktionshinder,
- hälso- och sjukvård,
- psykiatri
- äldreomsorg.

Den högskoleförberedande inriktningen omfattar 300 gymnasiepoäng och inriktningarna mot arbetsmarknaden omfattar 400 gymnasiepoäng. Differensen i gymnasiepoäng mellan inriktningarna ger möjlighet att kombinera vald huvudväg (inrikt-

¹⁴ Områdesbehörighet A14 Behörighetskurser:

Matematik 2a alternativt Matematik 2b alternativt Matematik 2c

Naturkunskap 2

Samhällskunskap 1b alternativt Samhällskunskap 1a1 + 1a2

Biologi 1 + Fysik 1a alternativt Fysik 1b1 + 1b2 + Kemi 1 ersätter Naturkunskap 2

ning mot högskola eller en av inriktningarna mot etablering på arbetsmarknaden) med innehållet som motsvarar ytterligare en huvudväg. Detta öppnar möjlighet för eleverna att skaffa sig såväl högskolebehörighet som kompetens för arbete inom vård och omsorg.

2.1.1 En inriktning mot högskola

Kurserna i den föreslagna inriktningen mot högskola ger tillsammans med de gymnasiegemensamma och programgemensamma ämnenas kurser behörighet för A14 enligt Högskoleverkets föreskrifter (HSVFS 2007:8) om områdesbehörigheter. Dessutom ger dessa kurser behörighet för A5¹⁵ och A15¹⁶, enligt Högskoleverkets föreskrifter, vilket vidgar elevernas möjlighet till studier inom högskola och universitet. Förutom sjuksköterskeutbildningen får eleverna behörighet för utbildningar som till exempel arbetsterapeut, socionom eller sjukgymnast.

Bilden nedan visar kurserna inom inriktningen som ger högskolebehörighet.

Inriktning mot högskola

300 gymnasiepoäng

Engelska 6 100 gymnasiepoäng

Matematik 2a 100 gymnasiepoäng

Svenska 3

eller

Svenska som

andraspråk 3 100 gymnasiepoäng

Eleverna som väljer inriktningen mot högskola kan, om huvudmannen/skolan väljer att erbjuda det, inom programfördjupningen välja kurser som ytterligare förbereder för vald högskoleutbildning eller för arbete inom vård och omsorg. Här kan kurser från ämnena *gerontologi, geriatrik, sjukvård, psykiatri och specialpedagogik* bli aktuella. Eleverna har även möjlighet att kombinera inriktningen mot högskola genom

¹⁶ Områdesbehörighet A15 Behörighetskurser:

Idrott och hälsa 1

Matematik 2a alternativt Matematik 2b alternativt Matematik 2c

Naturkunskap 2

Samhällskunskap 1b alternativt Samhällskunskap 1a1 + 1a2

Biologi 1 + Fysik 1a alternativt Fysik 1b1 + 1b2 + Kemi 1

ersätter Naturkunskap 2

¹⁶ Områdesbehörighet A5 Behörighetskurser:

Matematik 2a alternativt Matematik 2b alternativt Matematik 2c

Samhällskunskap 1b alternativt Samhällskunskap 1a1 + 1a2

att inom programfördjupningen välja kurser motsvarande en av inriktningarna mot arbetsmarknaden eller kurser som krävs för en specifik utbildning inom yrkeshögskolan.

2.1.2 Fyra inriktningar mot etablering på arbetsmarknaden

Inriktningarna som Skolverket föreslår, *funktionshinder, hälso- och sjukvård, psykiatri, och äldreomsorg*, utgår från vård- och omsorgsprogrammet nuvarande yrkesutgångar. Inriktningarna innebär möjligheter för eleverna att få såväl bredd som djup i kunskaperna inom respektive verksamhetsområde. Innehållet i inriktningarna motsvarar Skolverkets förslag på ”kurspaket” i nuvarande vård- och omsorgsprogram och de krav som branscherna ställt på yrkeskunskaper inom respektive yrkesutgång.

Bilden nedan visar kurserna inom respektive inriktning mot etablering på arbetsmarknaden.

<p><i>Inriktning mot arbetsmarknaden</i> Funktionshinder 400 gymnasiepoäng</p> <p>Specialpedagogik 1 100 gymnasiepoäng Specialpedagogik 2 100 gymnasiepoäng Socialpedagogik 100 gymnasiepoäng Psykiatri 1 100 gymnasiepoäng</p>	<p><i>Inriktning mot arbetsmarknaden</i> Hälso- och sjukvård 400 gymnasiepoäng</p> <p>Akutsjukvård 200 gymnasiepoäng Medicin 2 100 gymnasiepoäng Psykiatri 1 100 gymnasiepoäng</p>
<p><i>Inriktning mot arbetsmarknaden</i> Psykiatri 400 gymnasiepoäng</p> <p>Psykiatri 1 100 gymnasiepoäng Psykiatri 2 200 gymnasiepoäng Samhällsbaserad psykiatri 100 gymnasiepoäng</p>	<p><i>Inriktning mot arbetsmarknaden</i> Äldreomsorg 400 gymnasiepoäng</p> <p>Äldres hälsa och livsvillkor 200 gymnasiepoäng Vård- och omsorg vid demenssjukdom 100 gymnasiepoäng Psykiatri 1 100 gymnasiepoäng</p>

Elever som valt en inriktning mot arbetsmarknaden kan inom programfördjupningen välja kurser som ytterligare fördjupar kunskaperna inom tänkt verksamhetsområde, vilket kan öka möjligheterna för anställning. Möjlighet finns också för eleverna att inom programfördjupningen välja kurser som ger högskolebehörighet, behörighet för utbildning på yrkeshögskolan eller kurser som är anpassade efter den regionala och lokala arbetsmarknadens behov.

2.1.3 Två tänkta huvudvägar inom vård- och omsorgsprogrammet

Med två tänkta huvudvägar inom vård- och omsorgsprogrammet, en mot högskolan och den andra mot arbetsmarknaden, får huvudmanen, skolan och eleverna

flera alternativa vägar till såväl högskolan som till arbete inom de olika verksamhetsområdena inom vård och omsorg. Eleverna har möjligheter att inom 2 500 gymnasiepoäng skaffa både högskolebehörighet och den kompetens som behövs för att bli etablerad på arbetsmarknaden. Oberoende av elevens val av inriktning finns möjligheter i förslaget att kombinera dessa två huvudvägar på olika sätt. Nedan ges två exempel:

Bild 1 visar hur eleverna som väljer inriktningen mot högskola kan välja kurser inom programfördjupningen som motsvarar en av inriktningarna mot arbetsmarknaden. Omvänt kan eleverna som väljer en inriktning mot etablering på arbetsmarknaden välja kurser ur programfördjupningen som motsvarar inriktningen mot högskola. Man skulle kunna säga att eleverna på så sätt kan få två inriktningar inom programmet – eller att inriktningarna mot arbetsmarknaden utgör förslag till yrkesutgångar.

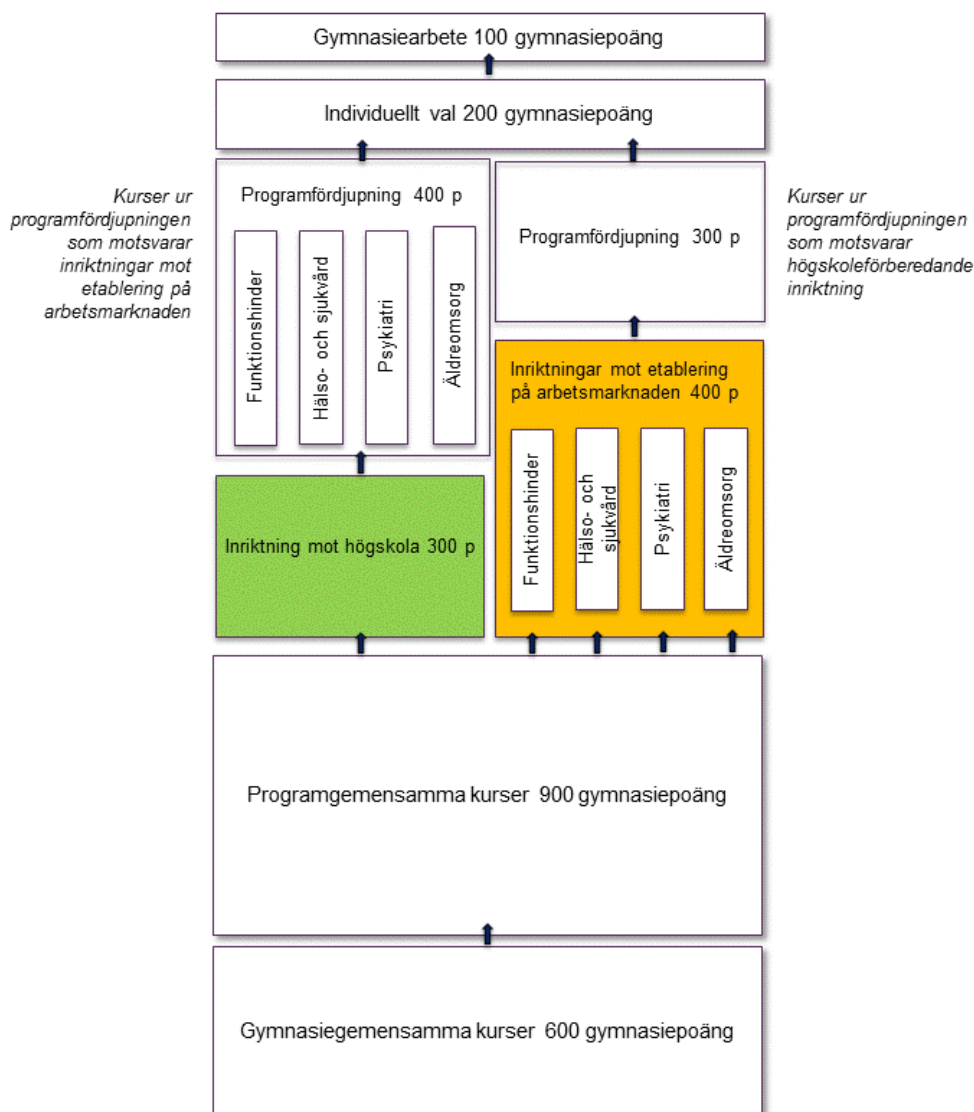
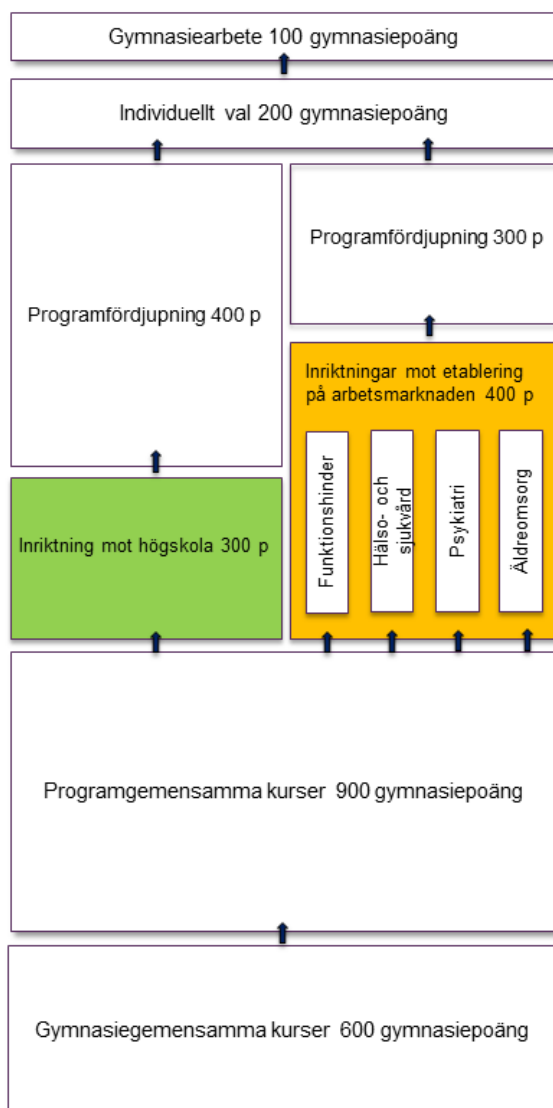


Bild 2 visar att det oberoende av elevens val av inriktning (mot högskola eller en av inriktningarna mot arbetsmarknaden) finns möjlighet för skolan att välja kurser ur programfördjupningen som motsvarar den regionala och lokala arbetsmarknadens behov. Elever som valt den högskoleförberedande inriktningen kan inom programfördjupning välja kurser som fördjupar kunskaperna inom vald högskoleutbildning exempelvis ämnena *gerontologi och geriatrik, sjukvård eller socialpedagogik*.



2.2 Skälen till förslag på inriktningar

Förslaget på inriktningar bygger på Skolverkets insamlade uppgifter och diskussioner av olika alternativa lösningar.¹⁷ Eftersom synpunkter på inriktningar inom vård- och omsorgsprogrammet i hög grad varierat, har det inte varit möjligt att utifrån enbart dessa utforma ett förslag som överensstämmer med regeringsuppdragets intentioner. Vid samtliga samråd har det rått samstämmighet kring att man är nöjd med vård- och omsorgsprogrammetns struktur och att man anser att det är för tidigt att genomföra några förändringar. Av detta skäl avstod flera deltagare, däribland ledamöterna i nationella programrådet för vård- och omsorgsprogrammet, från att ge Skolverket några råd eller rekommendationer till förändringar av programmet. När det framkommit synpunkter har dessa varierat utifrån kompetensbehov inom det verksamhetsområde deltagaren i samrådet representerat. Därmed har Skolverket inte fått en sammahållen bild över synpunkterna kring vilka förslag till inriktningar inom vård- och omsorgsprogrammet som skulle kunna läggas. Skolverket har därför vägt samman de olika uppgifterna och prövat olika möjligheter till inriktningar för att slutligen göra bedömningen att framlagt förslag möter regeringens uppdrag och syfte.

Nuvarande vård- och omsorgsprogram bygger på en omfattande programgemensam kärna som ger eleverna en bred generell kompetens. Specialiseringen väljer eleverna idag inom programfördjupningen. Inrättande av inriktningar innebär att programmet får en annan karaktär. I Skolverkets förslag är omfattningen av programgemensamma kurser, trots minskningen, fortfarande omfattande och inrättandet av fem inriktningar innebär en tydligare specialisering mot de olika verksamhetsområdena inom vård och omsorg.

2.2.1 Flexibilitet inom programmet

Skolverkets förslag till fem inriktningar inom vård- och omsorgsprogrammet ger huvudmän och skolor fortsatt möjlighet att profilera sig och anpassa utbildningen mot ett eller flera verksamhetsområden samtidigt som eleverna kan få grundläggande och särskild högskolebehörighet. Hur detta skulle påverka skolornas erbjudande om kurser och elevernas val är idag omöjligt att säga. Det finns, som tidigare redogjorts för, ingen tillgänglig statistik från nuvarande gymnasieskola som visar elevernas val eller vilka kurser skolorna har erbjudit som leder till kompetens för anställning inom olika verksamhetsområden.

Skolverket har under samråd med berörda myndigheter, organisationer och skolor förstått att det finns en oro att skolor med få elever inte kommer att kunna erbjuda ett brett utbud av inriktningar.¹⁸ Samma fenomen uppstår inom gymnasieskolans övriga program och det har visat sig att det enbart är skolor med ett stort elevunderlag som har möjlighet att erbjuda samtliga inriktningar inom ett program. När elevantalet är mindre, vilket ofta är fallet i mindre kommuner, är det inte alltid att de kunskaper och kompetenser som vart och ett av programmets inriktningar leder

¹⁷ Se bilaga Genomförande

¹⁸ ibid

till stämmer överens med de regionala och lokala behoven. Då blir det viktigt att organisera utbildning som möjliggör samläsning. Ytterligare ett sätt att lösa efterfrågan kan vara att kommunerna i regionen samarbetar med de lokala programråden och tillsammans erbjuder ett brett utbud av utbildningar och inriktningar. Detta kan å ena sidan skapa ett dilemma om utbildningar enbart koncentreras till vissa orter, vilket kan försvåra för elever från andra orter att välja dessa inriktningar. Å andra sidan kan vinsten vara att öka möjligheterna att utbildning matchar det lokala arbetsmarknadsbehovet.¹⁹

2.2.2 Eleverna får efterfrågade kunskaper och kompetenser

Statskontorets uppföljning av gymnasireformens organisatoriska konsekvenser visar att det är svårt att belägga reformens organisatoriska konsekvenser. Gymnasireformen 2011 har inneburit en ökad differentiering av kurserna. Fler nationella program och fler inriktningar finns i GY 11 vilket påverkar huvudmännen när de vill erbjuda ett brett utbildningsutbud.

I Skolverkets förslag på inrättande av olika inriktningar garanteras eleverna de kurser som branscherna efterfrågar för arbete inom vald inriktning mot arbetsmarknadens olika verksamhetsområden. Därmed bör möjlighet för anställning inom ett verksamhetsområde öka. Införande av inriktningar kan även innebära att eleverna succesivt skaffar sig underlag för val av yrkesområde eller vidare studier på högskolan.

Skolverkets förslag på inriktningar mot något av verksamhetsområdena inom vård- och omsorg innebär att eleverna garanteras de kurser som ingår i respektive inriktning. Varje inriktning mot arbetsmarknaden motsvarar de krav som branscherna ställer för arbete inom något av de olika verksamhetsområdena.

2.2.3 Tydliga vägar genom vård- och omsorgsprogrammet

Skolverket anser att förslaget med fem inriktningar tydligare än idag visar att vård- och omsorgsprogrammet kan leda till såväl fortsatta studier på högskolan som till arbete direkt efter gymnasieskolan. En sådan förändring bör underlätta ungdomarnas gymnasieval²⁰ där många anser att det är svårt att överblicka all tillgänglig information och värdera och jämföra olika utbildningsalternativ. Ett avgörande skäl för att ha fyra inriktningar mot arbetsmarknaden istället för en, är att det är svårt att hitta gemensamma inriktningskurser för vård- och omsorgssektorns skilda verksamheter. Detta innebär också svårigheter att ge inriktningen en kärna och en tydlig identitet.

¹⁹ Skolverket (2013) *Elever per programtyp och program* och Skolverket (2013) *Det svåra valet. Elevers val av utbildning på olika slags gymnasiemarknader.*

²⁰ Skolverket (2012) *Ungdomars uppfattningar om gymnasievalet.*

2.2.4 Specialisering mot olika verksamhetsområden – studier inom högskola och yrkeshögskola

Enligt regeringens uppdrag innebär det minskade antalet elever inom programmet en risk för otillräcklig kompetensförsörjning i framtiden. Förslaget om en inriktning mot högskola ger tillsammans med de programgemensamma kurserna eleverna möjligheter att studera vidare på högskolan inom ett brett utbildningsområde. Förslaget med fyra inriktningar mot etablering på arbetsmarknaden ger eleverna ökade möjligheter att specialisera sig mot ett specifikt verksamhetsområde där det finns en stor efterfrågan och behov av personal med utbildning på gymnasial nivå, utbildning inom yrkeshögskola eller högskola.

Tydliga inriktningar kan lättare leda till vidareutbildning inom yrkeshögskolan. Där krävs, för vissa vidareutbildningar, specifika kurser inom området. För att studera vidare till specialistutbildad undersköterska inom demensvården krävs exempelvis kurser inom ämnena gerontologi och geriatrik.²¹

Det har i Skolverkets samråd med representanter för vård- och omsorgsutbildning inom högskola och universitet framkommit att flertalet av studenterna idag rekryteras med allmän gymnasial utbildning som grund. Endast ett fåtal sökande har genomgått tidigare omvårdnadsprogram eller motsvarande inom kommunal vuxenutbildning. Skillnaden mellan de båda grupperna uppges vara att den som genomgått omvårdnadsutbildning på gymnasial nivå har, för utbildningen, viktiga kunskaper och erfarenheter från ”vårdkontexten” som den med allmän gymnasial utbildning saknar. Detta innebär ökade chanser att lyckas med högskolestudierna.²² Med Skolverkets förslag till inriktningar tydliggörs möjligheterna för elever att skaffa sig en grund för fortsatta studier inom tänkt verksamhetsområde även inom högskola och universitet.

Idag anställs ofta ungdomar inom vård och omsorg som har en allmän gymnasial kompetens, men som saknar en specifik yrkesutbildning. Det har framkommit vid Skolverkets samråd att detta kan bero på att arbetsuppgifterna inte kräver särskilda förkunskaper. Det kan också bero på brist på yrkesutbildad personal. Det är viktigt att såväl utbudet av yrkesprogram som innehållet i de olika programmen stämmer överens med yrkeskraven inom den bransch som programmet utbildar för.²³

Myndigheter, branscher och andra intressenter har i olika dokument beskrivit vilka krav som personalen bör ha som arbetar inom specifika områden. Socialstyrelsen har exempelvis i allmänna råd om grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre (SOSFS 2011:12) beskrivit kraven på kunskaper och kompetenser för arbete inom äldreomsorgen.²⁴ Enligt Socialstyrelsen

²¹ www.yrkehogskola.se

²² Se bilaga Genomförande

²³ Skolverket (2013) *Skolverkets lägesbedömning 2013*

²⁴ Socialstyrelsens allmänna råd om grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg om äldre (SOSFS 2011:12)

kan en elev på nuvarande vård- och omsorgsprogrammet uppnå dessa kunskaper genom godkända programgemensamma kurser (1100 gymnasiepoäng) och kurser i gerontologi och geriatrik (300 gymnasiepoäng). I Skolverkets förslag finns motsvarande kurser inlagda för de elever som väljer inriktningen mot äldreomsorg. Socialstyrelsen kommer även att utarbeta allmänna råd för personal som arbetar inom funktionshindersområdet.

Ett annat exempel är Göteborgsregionens kommunalförbund, GR, som har utarbetat en samsyn när det gäller både titlar och kompetens för baspersonal inom funktionshindersområdet. Man vill tona ner sjukvård och förstärka den stödjande roll som personalen har för att stärka och motivera den enskilde vårdtagaren till egenmakt över sin vardag och sitt liv. Titlarna för arbete inom funktionshindersområdet är stödassistent och stödpedagog. För arbete som stödassistent krävs en gymnasial utbildning med fördjupning inom funktionshindersområdet och för arbete som stödpedagog krävs en eftergymnasial utbildning inom yrkeshögskolan.²⁵

2.2.5 Risker med två inriktningar

Skolverket har övervägt vilka konsekvenser som skulle uppstå vid en förändring av vård- och omsorgsprogrammet med två inriktningar, en mot behörighet till högskola och en mot etablering på arbetsmarknaden, enligt regeringens uppdrag. Skolverket har funnit att två inriktningar skulle innebära risker när det gäller att uppnå syftet med uppdraget. Skolverket ser visserligen att den ena delen av syftet, att tydliggöra för de elever som avser att studera vidare till exempel till sjuksköterska, skulle uppnås. Likaså att denna inriktning skulle kunna vara attraktiv för ungdomar. Däremot bedömer Skolverket att endast en inriktning mot etablering på arbetsmarknaden inte skulle kunna rymma det eleverna behöver för en anställning och dessutom innebära en otydlighet om vad utbildningen leder till. En inriktning skulle ytterligare begränsa möjligheterna för eleverna att få tillräckliga kunskaper inom ett specifikt verksamhetsområde. Programfördjupningen skulle med oförändrad omfattning av programgemensamma kurser endast omfatta 200 poäng och begränsa möjligheten till den lokala anpassningen av programmet. Enligt olika samråd finns risk att en sådan inriktning skulle bli mindre intressant eftersom alltför få elever skulle välja inriktningen mot arbetsmarknaden.

2.3 Programgemensamma ämnen och kurser

Skolverkets uppdrag från regeringen omfattade inte de gymnasiegemensamma ämnena, men om verket kom fram till att förändringar behöver göras avseende de programgemensamma ämnena skulle förslagen inkludera sådana ändringar. Skolverket skulle i så fall beakta att omfattningen av de programgemensamma ämnena är tillräcklig för att ge programmet en kärna och identitet.

Skolverkets förslag innebär en minskning av de programgemensamma kurserna från 1100 till 900 gymnasiepoäng. Alla programgemensamma kurser i nuvarande

²⁵Titulatur och utbildningskrav för baspersonal inom funktionshindersområdet i Göteborgsregionens kommuner. Göteborgsregionens kommunalförbund, GR (2011)

vård- och omsorgsprogram finns kvar utom två kurser, *psykiatri 1* och *specialpedagogik 1* om vardera 100 gymnasiepoäng. *Psykiatri 1* flyttas i förslaget till samtliga inriktningar mot arbetsmarknaden och läggs även in i programfördjupningen medan *specialpedagogik 1* flyttas till inriktning mot funktionshindersonrådet och läggs in i programfördjupningen.

Bilden visar förslagets programgemensamma kurser omfattande 900 gymnasiepoäng.

<i>Etik och människans livsvillkor</i>	100 gymnasiepoäng
<i>Hälsopedagogik</i>	100 gymnasiepoäng
<i>Medicin 1</i>	150 gymnasiepoäng
<i>Psykologi 1</i>	50 gymnasiepoäng
<i>Sambällskunskap 1a2</i>	50 gymnasiepoäng
<i>Svenska 2</i> eller	
<i>Svenska som andra språk 2</i>	100 gymnasiepoäng
<i>Vård- och omsorgsarbete 1</i>	200 gymnasiepoäng
<i>Vård- och omsorgsarbete 2</i>	150 gymnasiepoäng

2.4 Skälen till förslag på programgemensamma ämnen och kurser

Utformningen av nuvarande vård- och omsorgsprogram²⁶ bygger på en omfattande gemensam kärna utan inriktningar. En sådan konstruktion innebär att eleverna erhåller en bred generell kompetens och kan specialisera sig inom programfördjupningen. Skolverkets uppgiftsinsamling har visat att det finns ett starkt stöd hos branscher och andra intressenter för detta. Men uppdraget från regeringen att inrätta minst två inriktningar på programmet innebär att programmets struktur behöver omprövas eftersom minst 300 gymnasiepoäng ska frigöras till inriktningen.

2.4.1 Förändring av omfattningen av programgemensamma kurser

Skolverket har i samråd med olika myndigheter och organisationer prövat olika lösningar med oförändrad eller förändrad omfattning av programgemensamma kurser.²⁷

Med en oförändrad omfattning av programgemensamma kurser, 1100 gymnasiepoäng, och inriktningar om minst 300 gymnasiepoäng, blir utrymmet för programfördjupningen 200 gymnasiepoäng. Den lokala anpassningen och det kommunala självstyret blir i detta förslag mer begränsat jämfört med nuvarande program. Det innebär också att elever som under utbildningens gång når insikt om att de vill få

²⁶ Se regeringsredovisningens bilaga Programstruktur, Examensmål

²⁷ Se konsekvensutredning och bilaga Genomförande

högskolebehörighet måste använda sig av individuellt val för att skapa utrymme till detta.

En förändrad omfattning av de programgemensamma kurserna, enligt förslaget 900 gymnasiepoäng, innebär att utrymme skapas för inriktningarna, 300 – 400 gymnasiepoäng. Samtidigt blir det en marginell minskning av omfattningen av gymnasiepoäng inom programfördjupningen, 300 – 400 gymnasiepoäng, vilket gör att utrymmet för lokal anpassning och det kommunala självstyret blir ungefär lika stort som i nuvarande program.

2.4.2 Skolverkets överväganden om minskningen av den programgemensamma delen

För att skapa utrymme för inriktningar med kärna och identitet och samtidigt bibehålla programmets kärna och identitet, har Skolverket gjort följande övervägande när det gäller att minska de programgemensamma kurserna:

Kurserna *sambällskunskap 1a2* och *svenska 2* eller *svenska som andraspråk 2* bör inte flyttas dels eftersom de ingår i högskolebehörigheten, dels för att de, enligt Skolverkets samråd, av branschen anses nödvändiga för alla som arbetar inom vård och omsorg. Kurserna *hälsopedagogik*, *medicin 1* och *etik och människans livsvillkor* innehåller kunskaper som branschen anser vara centrala för vård- och omsorgsprogrammets kärna och identitet. Dessutom motsvarar innehållet i kurserna, enligt Högskoleverkets föreskrifter, kursen *naturkunskap 2* som ingår i den särskilda behörigheten för området A 14. Därmed återstår kurserna *psykiatri 1*, *psykologi 1*, *specialpedagogik 1* och *vård- och omsorgsarbete 1 och 2*. Kursen *psykologi 1* anses av branschen nödvändig för arbete med människor och i kurserna *vård- och omsorgsarbete 1 och 2* har eleverna möjlighet att skaffa sig kunskaper om vad arbete inom vård och omsorg kan innebära. Därmed återstår kurserna *psykiatri 1* och *specialpedagogik 1* som möjliga att flytta till andra delar av programmet.

Kurserna *psykiatri 1*, 100 gymnasiepoäng och *specialpedagogik 1*, 100 gymnasiepoäng, flyttas i förslaget från de programgemensamma kurserna till inriktningarna mot etablering på arbetsmarknaden. Det innebär att kursen *psykiatri 1* blir obligatorisk för alla elever som valt inriktningar mot arbetsmarknaden och kursen *specialpedagogik 1* blir obligatorisk för de elever som valt inriktningen mot funktionshindersområdet. Kursen *specialpedagogik 1* är dessutom möjlig för alla elever att välja inom programfördjupningen. Även elever som väljer inriktningen mot högskola kan välja båda kurserna inom programfördjupningen.

Skolverket har tagit hänsyn till att det vid samråden framkommit en samsyn när det gäller behov av grundläggande kunskaper inom psykiatri och specialpedagogik för alla som arbetar inom vård och omsorg. Effekterna av minskningen av nuvarande programgemensamma kurser blir enligt Skolverkets förslag marginell. Alla elever som väljer en av inriktningarna mot arbetsmarknaden kommer i förslaget att läsa kursen *psykiatri 1* och alla elever har möjlighet att i programfördjupningen välja kursen *specialpedagogik 1*. En minskning av de programgemensamma kurserna inne-

bär fortsatt flexibilitet för huvudman, skola och elever att välja kurser motsvarande intresse och arbetsmarknadens behov av utbildad personal inom olika verksamhetsområden.

2.5 Programfördjupning

Nuvarande programfördjupning omfattar 500 gymnasiepoäng. Ämnen och kurser inom programfördjupningen föreslås vara de samma som nuvarande med den skillnaden att de omfattar 300 eller 400 gymnasiepoäng beroende på vilken inriktning eleven valt. Eftersom kurserna *psykiatri 1* och *specialpedagogik 1* flyttas från de programgemensamma kurserna till vissa inriktningar blir de inte obligatoriska för alla elever. De bör därför ingå i programfördjupningens kurser så att alla elever kan välja kurserna om så önskas. Eftersom det, enligt Skolverkets samråd (se ovan), finns en samsyn om att innehållet i dessa kurser är viktiga för alla som arbetar inom vård och omsorg, bör de vara tillgängliga för alla elever inom programmet.

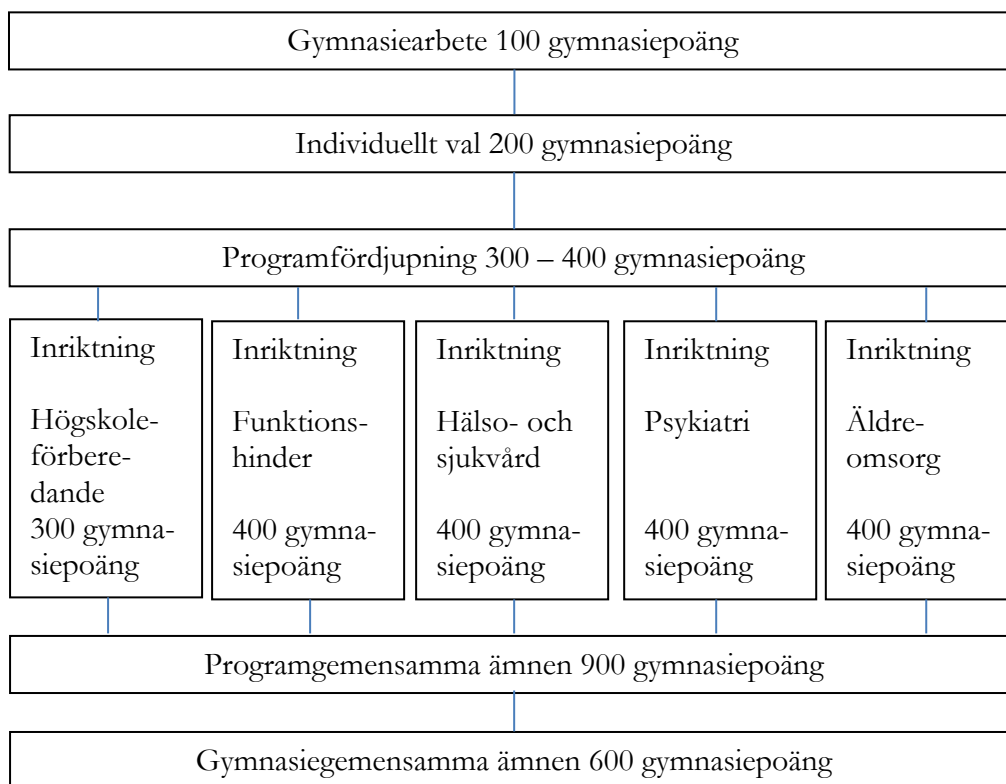
2.6 Yrkesutgångar

Skolverket har tidigare förslagit yrkesutgångar inom vård- och omsorgsprogrammet. Dessa är *funktionsbinder, hälso- och sjukvård, psykiatri*, och *äldreomsorg*. Skolverket föreslår att förslagen på yrkesutgångar inte förändras. De kan användas för att ytterligare fördjupa de kunskaper som eleven erhåller inom respektive inriktning, genom kurser ur fördjupningen, oavsett om eleven valt en inriktning mot högskolebehörighet eller mot etablering på arbetsmarknaden. Yrkesutgångarna anger verksamhetsområden istället för yrkestitlar eftersom det inte finns några gemensamma yrkestitlar som gäller för hela landet.

2.7 Programstruktur

Skolverkets förslag innebär förändringar i vård- och omsorgsprogrammets struktur. Omfattningen av de gymnasiegemensamma ämnena, individuellt val och gymnasiearbetet är dock oförändrade. De programgemensamma ämnena föreslås minskas från 1100 gymnasiepoäng till 900 gymnasiepoäng. Inriktningar 300 – 400 gymnasiepoäng och programfördjupningen 300 – 400 poäng.

Bilden nedan visar föreslagen programstruktur.



2.8 Huvudtankar i Skolverkets förslag till fem inriktningar

- En tydlig inriktning mot högskola bör påverka ungdomarnas gymnasieval och öka intresset för vård- och omsorgsprogrammet. Inriktningen visar eleverna att det finns en tydlig studieväg genom gymnasieskolan för elever som vill utbilda sig till sjuksköterska, sjukgymnast, socionom och andra högskoleutbildningar inom vård och omsorg. Eleverna har dessutom möjlighet att skaffa sig yrkeskunskaper och erfarenheter för olika vård- och omsorgsyrtken eller välja kurser som fördjupar kunskaperna inför vald högskoleutbildning. Därmed har eleverna möjlighet att under gymnasieutbildningen förbereda sig för såväl högskola och yrkeshögskola som för arbete direkt efter utbildningen.
- Fyra inriktningar mot etablering på arbetsmarknaden (*funktionshinder, hälso- och sjukvård, psykiatri och äldreomsorg*) tydliggör olika verksamhetsområden inom vård och omsorg. Innehållet i respektive inriktning motsvarar bran-

schens och andra intressenters krav på yrkeskunskaper vilket bör öka elevernas möjlighet till anställning.

- Skolorna har möjlighet att lokalt profilera sig och anpassa utbildningen mot ett eller flera verksamhetsområden och/eller mot högskolan. Ökat samarbete mellan regionens kommuner kan krävas för att eleverna ska erbjudas ett brett utbud av inriktningar eftersom elevunderlaget är begränsat i vissa kommuner.
- Effekterna av minskningen av nuvarande programgemensamma kurser blir i Skolverkets förslag marginell. Alla elever som väljer någon av de fyra inriktningarna mot etablering på arbetsmarknaden kommer att läsa kursen *psykiatri 1* och alla elever har möjlighet att i programfördjupningen välja kursen *specialpedagogik 1*. En minskning av de programgemensamma kurserna innebär fortsatt flexibilitet för huvudman, skola och elever att välja inriktning och kurser inom programfördjupningen som motsvarar elevernas intresse och arbetsmarknadens behov av utbildad personal inom olika verksamhetsområden.

2.9 Sammanfattning av synpunkter på Skolverkets förslag till förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet

För att få synpunkter på förslaget har Skolverket sänt detta till myndigheter och organisationer, samtliga deltagare i samråden, lagt det på Skolverkets webbplats samt skickat ut det via sociala medier, dvs Twitter och Facebook. Remissperioden har omfattat två veckor, från den 30 augusti till den 13 september, 2013.

Myndigheter och organisationer som skickat in synpunkter på Skolverkets förslag är: Myndigheten för yrkeshögskolan, Universitets- och högskolerådet, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Lärarnas riksförbund, Lärarförbundet, Vårdförbundet, Svensk sjuksköterskeförening, Barnombudsmannen, Universitets- och kanslerämbetet, Diskrimineringsombudsmannen samt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) genom Vård- och Omsorgscollege (inkl. Kommunal, Vårdföretagarna, Pacta, Arbetsgivareföreningen KFO) på nationell och regional nivå.

Övriga som besvarat remissen är verksamma inom gymnasieskola, vuxenutbildning, högskola och universitet samt avnämare. Kommunal vuxenutbildning i Norrköping, Rudbecksskolan i Örebro, Rimnagymnasiet i Eskilstuna, Bruksgymnasiet i Gimo, Birgittaskolan i Linköping, Elfrida Andréegymnasiet i Visby, Gustavsbergs gymnasium i Värmdö, Sandbackaskolan i Arvidsjaur, Consensum gymnasieskola, Uddevalla gymnasieskola samt enskilda personer från Helsingborg och Trollhättan har besvarat remissen. Vidare har Linköpings universitet/Hälsouniversitetet (Medicinska fakulteten) och Luleå tekniska universitet skickat in synpunkter. Slutligen har

synpunkter från Landstinget Kronoberg, Omsorgsnämnden i Växjö, Kalix kommun och Forum Carpe Stockholm inkommit.

I Skolverkets bearbetning har synpunkterna från myndigheter och organisationer varit övervägande positiva till förslaget jämfört med synpunkterna från verksamma inom gymnasieskolor och vuxenutbildningen. Skolverket har därför bedömt att inga större förändringar ska göras i förslaget utifrån remissomgången.

2.9.1 Remissinstansernas synpunkter

Regeringens uppdrag innebär att Skolverket ska lägga fram förslag till förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet genom att inrätta inriktningar. Remissvaren visar, i likhet med de synpunkter som framkom under Skolverkets olika samråd, att många är nöjda med programmets nuvarande struktur och anser att det är för tidigt att genomföra några förändringar. Till följd av detta avstyrker instanserna även Skolverkets framlagda förslag till inriktningar inom programmet.

Bland de som inte vill se några förändringar av programmet finns Socialstyrelsen, Universitets- och högskolerådet, Ideella Föreningen Vård- och omsorgscollege (tillsammans med SKL, Kommunal, Vårdföretagarna, Pacta, Arbetsgivareföreningen KFO) samt rektorer och lärare inom ett antal gymnasieskolor och vuxenutbildning.

Socialstyrelsen: De första eleverna i Vård- och omsorgsprogrammet enligt GY11 har ännu inte genomgått hela utbildningen. Det är därför för tidigt att genomföra förändringar i programmet. De elever som så önskar har redan idag rätt att inom vård- och omsorgsprogrammet välja de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet. Fördelarna med nuvarande vård- och omsorgsprogram är att samtliga elever får en bred bas i de programgemensamma kurserna.

Universitets- och högskolerådet: I det befintliga programmet finns det möjlighet för eleverna att välja så att de uppfyller kraven för grundläggande behörighet och de särskilda behörighetskraven för exempelvis sjuksköterskeutbildning. Med anledning av detta anser UHR att det inte är nödvändigt att genomföra de föreslagna förändringarna och avstyrker därför Skolverkets förslag. UHR anser dessutom att det är för tidigt att göra förändringar i programmet. Det infördes hösten 2011 och de första eleverna har ännu inte avslutat programmet.

Vård- och omsorgscollege: Sammanfattningsvis anser VO-College att Vård- och omsorgsprogrammet ur avnämarsynpunkt ger bra förutsättningar för yrkesverksamhet. För de elever som är inriktade på en etablering på arbetsmarknaden direkt efter gymnasieskolan ser vi därför inte som befogat att nu genomföra några nämnvärda förändringar.

Birgittaskolan, Linköping: Vi anser att en ny läroplan bör "sätta sig" före nya förändringar med tanke på kvalitet och långsiktig trovärdighet för vård och omsorgsprogrammet. Det är bra med tydligare inriktningar men vi är styrda av

verksamheten och kan inte garantera hur APL-platser som helst, inom t ex akutsjukvården.

2.9.2 Positiva synpunkter på förslaget till fem inriktningar

Skolverkets förslag till fem inriktningar har tillstyrkts av ett flertal instanser som Myndigheten för yrkeshögskolan, Lärarnas riksförbund, Lärarförbundet Statens institutionsstyrelse, Vårdförbundet och Svensk sjuksköterskeförening, Komvux i Norrköping, Forum Carpe i Stockholm samt Linköpings universitet och Luleå Tekniska universitet.

Bland synpunkterna framhålls bland annat att inriktningarna innebär ett förtydligande av möjligheten till högskolebehörighet. Vidare att eleverna kan fördjupa sig inom olika inriktningar mot verksamheter inom vård och omsorg. Möjligheten att kombinera två huvudvägar har noterats och lyfts fram.

Myndigheten för yrkeshögskolan: Möjligheten att kunna kombinera två huvudvägar, en inriktning mot arbetslivet och en mot högskola ger eleverna ökade möjligheter både avseende möjlighet till etablering på arbetsmarknaden, vidare studier på högskola och yrkeshögskola.

Vårdförbundet och Svensk sjuksköterskeförening: En tydlig inriktning kan öka intresset att vilja söka till sjuksköterskeprogrammet som kräver såväl grundläggande som särskild behörighet.

Statens institutionsstyrelse: Positivt med möjligheter att också kunna kombinera huvudvägarna för att nå både högskolebehörighet och yrkeskompetens. Det skapar karriärmöjligheter för unga och vuxna som önskar vidareutbilda sig efter en tids arbetslivserfarenhet. Förslaget med 4 inriktningar mot etablering på arbetsmarknaden anser SiS ger en bred generell kompetens med möjligheter för specialisering inom inriktningarna. Särskilt positivt ser SiS på att ämnet psykiatri blir ett obligatoriskt ämne inom samtliga inriktningar då efterfrågan av ökade kunskaper inom ämnet är stort för alla som arbetar inom vård- och omsorgsverksamheter.

Komvux Norrköping: Det är bra med inriktningar då det ger både elever och arbetsgivare en ökad tydlighet, eleverna kan "välja sin väg" i programmet och på så sätt ökar möjligheterna till att de skaffar sig en yrkesidentitet. Cheferna/arbetsgivarna får bättre koll på vilka kunskaper de kan förvänta sig att en sökande till en ledig tjänst har. Det är bra att det finns en möjlighet till "dubbelbehörighet", d.v.s att eleverna kan välja att skaffa sig både högskolebehörighet och samtidigt välja en inriktning med programfördjupningar som säkerställer en etablering mot arbetsmarknaden.

Linköpings universitet: Vi instämmer i Skolverkets förslag som innebär att eleverna kommer att ha möjlighet att välja fem olika inriktningar.

2.9.3 Negativa synpunkter på förslaget till fem inriktningar

Utöver de instanser som, med anledning av motståndet till förändringar av programmet, har avstyrkt Skolverkets förslag till fem inriktningar, har även lärare och rektorer i olika gymnasieskolor lämnat liknande synpunkter.

De argument mot förslaget som lyfts fram är främst riskerna i att fem inriktningar skulle skapa inläsningseffekter. Det finns en oro över att elever som väljer en av inriktningarna mot etablering på arbetsmarknaden inte blir förberedd för en anställning inom andra verksamheter. Andra argument mot förslaget är farhågor att alla gymnasieskolor inte kan erbjuda samtliga inriktningar, vilket därmed skulle orsaka ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för kommunerna. Flera synpunkter handlar också om att man är negativ till att Skolverket i förslaget flyttar kurserna *psykiatri 1* och *specialpedagogik 1* från den programgemensamma delen till inriktning och fördjupning.

Vård- och omsorgscollege Västerbotten: 5 inriktningar skulle skapa inläsningseffekter. En elev som väljer Äldreomsorg är inte anställningsbar inom landstingets hälso- och sjukvård. Det kommer dessutom att vara svårt, för att inte säga omöjligt, både ekonomiskt och organisatoriskt för skolorna att erbjuda alla 5 inriktningarna. Skolor med relativt litet elevantal på Vård och omsorgsprogrammet (15-25 elever/årskurs) kommer att maximalt kunna erbjuda 2 inriktningar + högskoleinriktningen.

Vård- och omsorgscollege Sörmland: Här tror vi att det kan bli stora problem då flera av de närliggande kommunerna lägger ner sina gymnasieskolor och då inte heller erbjuder Vård – och omsorgsprogrammet. Ytterligare svårigheter som man vet av erfarenhet är att det kan vara svårt att locka ungdomar att åka till den mindre kommunen för att ta del av undervisningen. Ytterligare en aspekt är att det blir en kostnad för kommunen att bekosta resorna för de elever som väljer att resa så även om det blir kostnadsneutralt rörande själva utbildningen så kostar det ändå i ökad administrations-, samordnings- och resekostnader.

Elfrida Andréegymnasiet: Programgemensamma kurser. Synd att ta bort spec ped 1. En bra och användbar kunskap i många sammanhang i möten med människor inom vård och omsorg. Vård och omsorgskunskap 2 är kanske mer en upprepning av den första kursen varför vi hellre hade strukit den. Problemet är att den är 150p...

3. Undersköterskeexamen

Enligt uppdraget ska Skolverket undersöka möjligheterna att inrätta en undersköterskeexamen som en underkategori till yrkesexamen.

3.1 Det är inte lämpligt att möjliggöra en examen för undersköterskor

Skolverket anser inte att en undersköterskeexamen är lämplig därför att en sådan examen skulle begränsa tydligheten när det gäller arbete inom olika verksamhetsområden. Det saknas samsyn i kommunerna när det gäller benämningen på anställningen inom olika vård- och omsorgsverksamheter och yrkestitlarna varierar mellan kommunerna. Dessutom skulle införande av en undersköterskeexamen kunna få oönskade konsekvenser för andra program till exempel genom att yrkesprogrammets olika yrkesutgångar skulle behöva motsvarande examina.

3.2 Skälen till förslaget

Tydliga yrkestitlar och krav på kompetens ska tydliggöra yrkesidentiteten och synliggöra utbildningsvägar. Att införa en undersköterskeexamen efter genomförd utbildning på vård- och omsorgsprogrammet innebär, enligt Skolverket, en begränsning och tydliggör inte olika verksamhetsområden inom vård och omsorg. Dessutom är titeln undersköterska inte könsneutral. Vård- och omsorgsprogrammet ska enligt examensmålen leda till en yrkesexamen för arbete inom områdena hälso- och sjukvård och socialtjänst. Området hälso- och sjukvård kan innebära arbete på sjukhus, vårdcentral eller i hemsjukvård och för området socialtjänst kan det handla om arbete på särskilt boende, i gruppboende, i daglig verksamhet, i hemtjänst eller som personlig assistent. Inom dessa områden varierar arbetsuppgifterna och idag används ett stort antal yrkestitlar. Titeln undersköterska associeras främst med arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård. Förutom diskussioner kring utbildning och kompetens för olika arbetsuppgifter, har Skolverket också diskuterat utbildningens nivå. Vilka arbetsuppgifter kräver en gymnasial utbildning respektive postgymnasial utbildning? Inom vilken utbildningsform bör en eventuell undersköterskeexamen vara möjlig?

3.2.1 En flora av titlar inom vård och omsorg

Titlarna på anställningar inom vård och omsorg är inte reglerade eller skyddade och är ofta inte likvärdiga mellan kommuner. Vanliga yrkestitlar inom programmets olika områden är undersköterska, vårdbiträde, skötare, vårdare, personlig assistent, boendestödare, habiliteringspersonal, arbetshandledare, omsorgsassistent, boendestödare och hemvårdare.²⁸

En undersköterska arbetar i regel med omvårdnad inom sjukvård, äldreomsorg och hemvård. Exakta arbetsuppgifter som ingår i arbetet för en undersköterska finns inte preciserade nationellt och är delvis olika beroende på inom vilket verksamhetsområde personer arbetar.

²⁸ Arbetsförmedlingens och socialstyrelsens benämningar på tjänster inom vård och omsorg.

Titeln personlig assistent²⁹ används exempelvis i lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionsnedsatta och socialförsäkringsbalken (2010:110)³⁰. I begreppet ligger att det ska vara personligt stöd som utformas för att tillgodose brukarens grundläggande behov. Den enskilde har stort inflytande över val av person och hur behoven ska tillgodoses och titeln får anses väl inarbetad. Personer med funktionsnedsättningar som bor i eget boende och som inte är i behov av personlig assistans tillgodoses idag med insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453)³¹, s.k. boendestöd. Titeln boendestödjare blir allt vanligare främst för insatser runt psykiska funktionsnedsättningar, men också för intellektuella, neuropsykiatriska eller sammansatta funktionsnedsättningar.

Skötare benämns ofta en person som har en vårdutbildning med inriktning mot psykiatri och som arbetar inom psykiatrisk öppen- och slutenvård. Som skötare måste man kunna ta emot och hantera olika känslouttryck från patienten såsom oro, ilska, ångest, rädsla och sorg.

Andra tjänster som kan vara aktuella för en person med vårdutbildning är som ambulanssjukvårdare. Personen arbetar då tillsammans med en utbildad sjuksköterska och tar hand om människor som drabbats av akuta sjukdomar eller olycksfall. Ambulanssjukvårdarens uppgifter är att leda och samordna sjukvårdsarbetet, köra ambulansen och ansvara för tekniken.³²

3.2.2 Undersköterskeexamen får konsekvenser för kommunal vuxenutbildning

En undersköterskeexamen som underkategori till yrkesexamen skulle medföra konsekvenser för den kommunala vuxenutbildningen. För att som vuxen erhålla en yrkesexamen krävs 2 400 gymnasiepoäng. Den kommunala vuxenutbildningen är kursutformad och eleven väljer kurser utifrån uppsatta mål i den individuella studieplanen och omfattningen på elevernas utbildning varierar stort. Sveriges Kommuner och Landsting, Kommunal och Vårdföretagarna som gemensamt driver Vård- och omsorgscollege nationellt har beslutat om rekommendationer för anställningsbarhet inom vård- och omsorgsområdet för vuxenstudierande. Rekommendationer är godkänt betyg i samtliga kurser i det programgemensamma blocket 1 100 gymnasiepoäng plus fördjupningskurser upp till 300 gymnasiepoäng samt gymnasiearbete 100 gymnasiepoäng, totalt 1 500 gymnasiepoäng. Dock kan eleven

²⁹ Se andra punkten lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

³⁰ Socialförsäkringsbalken (2010:110) kap 48-51.

³¹ Socialtjänstlagen (2001:453) kap 4, 1 b §.

³² Arbetsförmedlingens information om olika tjänster inom vård och omsorg, krav på utbildning och kompetenser

utifrån eget val studera gymnasiegemensamma kurser och gymnasiearbete för att erhålla yrkesexamen.³³

I Skolverkets samråd har framförts farhågor att det kan bli färre vuxna som söker vård- och omsorgsutbildning om en undersköterskeexamen skulle vara en underkategori till yrkesexamen motsvarande 2 400 gymnasiepoäng.³⁴ Om kraven för en undersköterskeexamen ska motsvara vård- och omsorgsutbildningen inom gymnasieskolan blir studierna inom kommunal vuxenutbildning alltför tidskrävande.

3.2.3 Sammanfattning av synpunkter på inrättande av undersköterskeexamen

De flesta instanser; Myndigheten för yrkeshögskolan, Socialstyrelsen, Lärarförbundet, Linköpings universitet, Forum Carpe samt verksamma inom gymnasieskolor och vuxenutbildning, instämmer med Skolverkets förslag att inte möjliggöra en undersköterskeexamen. Det finns dock några som anser att frågan bör utredas noggrannare; Vård- och omsorgscollege, Lärarnas Riksförbund och Diskrimineringsombudsmannen.

Diskrimineringsombudsmannen: DO har samma inställning när det gäller nu liggande förslag, införandet av en undersköterskeexamen kan bidra till höjd status – och därmed, ett ökat intresse för yrket. Att yrkets karaktär varierar mellan olika arbetsgivare, och att det existerar en större mängd titlar för personer inom vårdsektorn, är enligt DO svaga argument för att avvisa förslaget på att inrätta en examen. Dock vill DO poängtera att det är uppenbart att frågan är komplex och kräver ytterligare utredning än vad som nu genomförts i Skolverkets redovisning.

³³ Med undantag av kurs Idrott och hälsa

³⁴ Se bilaga Genomförande

4. Författningsförslag

Beroende på vilka beslut som fattas avseende vård- och omsorgsprogrammet och om det kommer att införas inriktningar på programmet kommer det att resultera i olika konsekvenser för skolförfattningarna. Följande författningar kommer att behöva revideras:

- Gymnasieförordningen (2010:2039) bilaga 1 om nationella inriktningar på de nationella programmen i gymnasieskolan måste revideras till att inkludera inriktningar inom vård- och omsorgsprogrammet.
- Förordning (SKOLFS 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program måste revideras avseende vård- och omsorgsprogrammet med anledning av de föreslagna ändringarna om inriktningar. Målen för gymnasiearbetet för vård- och omsorgsprogrammet i samma förordning kan behöva revideras utifrån förslaget om inriktning mot högskola.
- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2010:48) om kurser för vård- och omsorgsprogrammet kommer behöva revideras med anledning av föreslagna ändringar om inriktningar.

5. Konsekvensutredning

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6 och 7 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

5.1 Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Regeringen beräknar att efterfrågan på utbildad arbetskraft inom vård och omsorg kraftigt kommer att öka fram till 2030. Samtidigt har antalet elever inom gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram minskat. För att tydliggöra för elever som önskar studera vidare vid högskolan och för att öka intresset för programmet har Skolverket fått i uppdrag att föreslå förändringar inom programmet.

5.2 Alternativa lösningar

Under arbetets gång har Skolverket diskuterat och prövat en rad alternativa lösningar till inriktningar, såväl internt som i samråd med olika myndigheter och organisationer.³⁵

5.3 Effekter om inga förändringar kommer till stånd inom vård- och omsorgsprogrammet

Som tidigare nämnts, är ännu inga effekter av gymnasieskolan och därmed vård- och omsorgsprogrammet synliga än. Därmed är det inte heller möjligt att dra några slutsatser om vilka effekterna skulle bli om inga förändringar kommer till stånd. Det som däremot framkommit vid Skolverkets samråd är att många är nöjda med nuvarande program och inte önskar några förändringar. Samråden har dessutom visat att det genomförts omfattande arbete och fortfarande pågår arbete för att implementera reformen. Det har också gjorts insatser för att marknadsföra programmet i syfte att öka intresset, främst genom att tydliggöra den möjlighet till högskolebehörighet som redan finns inom programmet. Flera framför farhågor att detta arbete ska gå om intet vid ytterligare förändringar inom programmet.

5.4 Uppgifter om vilka som berörs av förändringarna

De som i första hand berörs av förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet är eleverna och utbildningen såväl inom gymnasieskola som inom kommunala vuxenutbildningen. En ökad specialisering av programmet påverkar elevernas val. Likaså kommer huvudmannen och skolorna att bli tvungna att välja en eller flera inriktningar och öka samarbetet med andra kommuner. Eleverna kommer att vara utbildade inom ett specifikt yrkesområde och/eller förberedda för högskolestudier, vilket påverkar avnämare i form av kommuner och landsting samt olika myndigheter och organisationer. Exempel på dessa är Universitet- och högskolerådet, Socialstyrelsen, Myndigheten för yrkeshögskolan, Sveriges kommuner och landsting, Vård- och omsorgscollege nationellt och regionalt, Kommunal, högskolor, universitet och yrkeshögskolor, Arbetsförmedlingen, samt olika intresseorganisationer som patientföreningar och brukarorganisationer.

³⁵ Se bilaga Genomförande

5.5 Uppgifter om kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Skolverket har inte funnit att de föreslagna förändringarna skulle innebära några ökade kostnader för skolor eller kommuner.

5.6 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Frågan är inte aktuell på EU-nivå

5.7 Bedömning av om särskilda skäl behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Det finns skäl att ta hänsyn till när det gäller eventuellt beslut om förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet. Dessa skäl gäller skolornas och kommunernas möjlighet att implementera nya regleringar och ställa om sina verksamheter. Dessutom kommer förändringarna att skapa behov av informationsinsatser om dessa.

5.8 Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

De företag som berörs är enligt Skolverkets statistik (2011/12) 263 enskilda huvudmän för gymnasieskolan olika storlek samt små och större kommuner och landsting.

5.9 Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Skolverket har inte funnit några ökade administrativa kostnader med anledning av föreslagna förändringar.

5.10 Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Skolverket har inte funnit några andra kostnader med anledning av föreslagna förändringar.

5.11 Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Enligt Skolverket, påverkas inte konkurrensförhållandena för företagen med de föreslagna förändringarna.

5.12 Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Någon påverkan i annat avseende kan Skolverket inte se för närvarande.

5.13 Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

De förslag till förändringar inom vård- och omsorgsprogrammet med följaktiga regleringar som presenteras i denna redovisning får bland annat konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.

5.14 Konsekvenser för kommunal vuxenutbildning

Förslagen kommer inte att innebära några konsekvenser för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eftersom vuxenutbildningen är kursutformad och samtliga kurser inom vård- och omsorgsprogrammet kommer att finnas kvar.

5.15 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Sammanfattningsvis innebär de förslag som lämnas ett visst ingrepp i den kommunala självstyrelsen, vilket redovisas ovan. Bedömningen är dock att behovet av att säkerställa en tydlig och attraktiv utbildning väger tyngre än kommunernas intresse av självstyrelse i dessa fall. Detta behov bedöms inte heller kunna tillgodoses på ett för det kommunala självbestämmandet mindre ingripande sätt.